

## INSTRUIRE PENTRU INOVAȚIE LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,  
Departamentul comunicare și teoria informării,  
Universitatea de Stat din Moldova*

### **Abstract**

*In order to promote the innovation, at the Municipal library "B.P. Hasdeu" was held some trainings FedEx Days @ Hasdeu. The activity is a non-formal learning method, which is destined to collect, to develop and to promote employees' ideas. Motivating employees to generate ideas is part of the key components, and it's also an element of motivation 3.0. Invented in 2002 in Australia, the training for innovation is spreading around the world, reaching the Republic of Moldova.*

**Keywords:** *training for innovation, key skills, information gathering, development and promotion of new ideas and initiatives.*

\* \* \*

Inovațiile sunt motoare de dezvoltare și succes pentru orice tip de activitate, ele rămânând tema principală de preocupare și dezbateri, astăzi, în biblioteci. Specialiștii, printre care și cei din domeniul nostru, susțin că inovația în bibliotecă reușește doar dacă există un mediu loial inovării pentru dezvoltare, dacă biblioteca are orientare novatoare și potențial inovațional. Prin potențial inovațional înțelegându-se *capacitatea organizațională și profesională a bibliotecii de a susține activitatea inovațională*. Aceasta presupune că biblioteca deține *structura și resursele necesare pentru activitatea inovațională*. Una din componentele definitorii ale potențialului inovațional, ca resursă de bază a activității inovaționale, este personalul bibliotecii (organizator și executor al activității inovaționale). În

această ordine de idei la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” se investește în instruire pentru inovare, pentru a asigura viitorul.

Ne putem imagina produse și servicii care ar putea să schimbe așteptările utilizatorilor? Ne putem imagina modele de activitate cu totul noi? Și strategii neconvenționale care să dea un suflu nou vechilor modele de activitate? Putem concepe descompunerea unei activități și apoi refacerea sa, astfel încât să se creze valori noi? În cadrul fiecărei biblioteci există câteva persoane care pot gândi holistic și radical despre ideile inovatoare în activitatea bibliotecii. Majoritatea însă, nu. În acest caz, rolul instituției, rolul managementului instituțional este: (1) să asigure medii de lucru încurajatoare pentru angajați să evolueze către perfecționare continuă; (2) să ofere angajaților un cadru generator al inovării; (3) să conceapă și să susțină un cadru generator al posibilităților (viziune); (4) să nu încurajeze sindromul viorii a două!; (5) să construiască un sistem de instruire după modelul „O mie și una de nopți”; (6) să abandoneze practica evaluării pe criterii de performanță ca unica corectă și eficientă; (7) să dezvolte o cultură a inovației; (8) să catalizeze constituirea unei comunități de inovatori.

Învățarea la BM este orientată spre căutarea excelenței prin inovație. Zilele FedEx@Hasdeu este o metodă nonformală de învățare prin care se colectează și se promovează ideile angajaților. Colectarea, promovarea și valorificarea ideilor an-

gajaților sunt, astăzi, competențe-cheie, esențiale pentru managerii instituțiilor. Motivarea angajaților să genereze idei la „comandă”, la fel este în lista competențelor-cheie, dar și unul din elementele conceptului de motivație 3.0. *Oamenii se bucură de autonomie în privința a patru elemente: sarcinile, timpul, metoda și echipa lor* (Daniel Pink), iar *libertatea absolută pentru grupurile creative este libertatea de a experimenta idei noi*.

FedEx a fost inventat în 2002, de doi tineri absolvenți, programatori, Scott Farquhar și Mike Cannon-Brookes, din Australia. Ei au instituit o zi în care angajații firmei lor lucrau la orice își doresc, chiar dacă nu avea nicio legătură cu afacerea și responsabilitățile lor. A doua zi angajații trebuiau să prezinte o idee, un produs, un serviciu, orice, dar nou să fie. Numele de FedEx provine de la poșta rapidă pentru că funcționează pe principiul: azi pregătesc, împachetez, mâine livrez\*. Ideea lor s-a dovedit sustenabilă, devenind o componentă permanentă a culturii companiei de software pe care aceștia doi o conduceau. O dată pe lună, rezervă o întregă zi în care inginerii ei pot lucra la orice problemă de software doresc.

Noi, bibliotecarii, am văzut viitorul bibliotecii. Am văzut chiar cum funcționează, cum se exprimă Seth Godin, „am văzut viitorul și funcționează”. L-am văzut în postări pe Facebook, pe YouTube, la Next Library, la Future Library, la Aarhus, la Copenhaga, la Singapore, la Amsterdam... În mici secvențe, la noi – la filialele „Adam Mickiewicz”, „Ițic Mangher”, „Transilvania” și „Onisifor Ghibu”. Dar suntem nemulțumiți. Scânteile noastre mici nu ne conturează viitorul în culorile pe care le-am văzut în alte biblioteci... Managerii bibliotecii sunt nevoiți să muncească în condiții de supraviețuire neavând timp să se gândească decât la rezolvarea unui șir de probleme co-

tidiene și, după cum recunosc ei înșiși, nici timp nu au să se gândească mai departe de rezultatele săptămânii, lunii în curs. Metoda de a li se da direcțiile de activitate, formele, metodele prin care pot realiza obiectivele, până și datele comemorabile ale anului care urmează, i-au dezvățat de a gândi creativ, de sine stătător. Ei sunt plafonați de cerința de a face mai mult cu mai puține mijloace... Consumându-se la „foc continuu” și străduindu-se să răspundă solicitărilor pe termen scurt, le rămâne foarte puțin timp să se gândească la dezvoltarea capacităților bibliotecilor.

Ideile sunt motorul progresului pentru că oferă modalități de acțiune. Ideile construiesc și dezvoltă biblioteci sănătoase. Fără capacitatea de a obține idei noi, o bibliotecă stagnează... O idee apare atunci când cineva devine conștient de existența unei probleme sau a unei oportunități, oricât de mică. În fiecare zi bibliotecarii, cei ce realizează produsele, cei ce servesc utilizatorii văd o mulțime de probleme și oportunități și pot veni cu idei bune despre cum să le abordăm. În context general biblioteconomic, BM nu este o bibliotecă cu grave probleme, dar este o neobosită căutătoare de soluții pentru dezvoltare. Fiind un sistem viu, interconectat și integrat în comunitatea chișinăuiană, BM reacționează la orice problemă și oportunitate generată de schimbările acestui mediu. Măsura în care problemele și oportunitățile sunt identificate și se iau măsuri în privința lor, iar schimbările rezultate sunt înregistrate în memoria instituțională, înseamnă că instituția „învață” (ne-am declarat instituția care învață). De aceea, a obține idei de la oamenii bibliotecii este o componentă-cheie în coordonarea învățării organizaționale. Învățarea este un proces de acumulare – implică în mod natural pași mici de investigare, colectare de informații, testare și feedback. Deci, un sistem de idei care poate încuraja și pune în aplicare ideile minore este un in-

\* Vezi mai detaliat *Caietul metodologic „Ziua FedEx@Hasdeu”*.

strument eficient de învățare și dezvoltare. Fiecare idee, chiar și una proastă, conține o formă de descoperire.

Zilele FedEx sunt recomandate de Seth Godin, Tom Peters, Daniel Pink, Jonas Ridderstrale și alți guru ai managementului și inovării susținând că comportamentul inovațional se manifestă atunci când oamenii se bucură de autonomie în privința a patru elemente: sarcinile, timpul, metoda și echipa lor. Zilele FedEx, prin concept, răspund anume acestor patru elemente. La BM ele sunt organizate pentru a dezvoltă bibliotecarii de așteptarea indicațiilor, pentru a-i scoate din rutina zilnică, pentru a-i învăța a face ceva diferit de munca lor obișnuită instituim zile speciale de colectare a ideilor marca BM – Zilele FedEx@Hasdeu. „*O dificultate reprezintă o problemă numai dacă se poate face ceva pentru rezolvarea ei*”, spunea analistul Aaron Wildavsky. În cuvinte comune, acest citat transmite că problemele și oportunitățile rămân invizibile pentru oamenii care nu sunt conștienți de existența unor alternative mai bune sau de faptul că acestea ar putea exista. Scopul Zilelor FedEx@Hasdeu: *provocarea reală a angajaților la inovarea activității, ajutându-i să vadă dincolo de ce este evident și să facă din idei esența activității lor.*

Prima ediție a Zilei FedEx@Hasdeu a fost despre inovație – încercări, experimente, idei, eșecuri, proiecte. Dar a fost și despre dragoste, cultură, biblioteconomie, schimbare și teamă. Teama de a depăși conspirația seculară de a submina creativitatea bibliotecarilor. În trecut bibliotecarii își făceau meseria așa cum li se cerea și cât li se cerea. Acum bibliotecarii au conștientizat că lumea care le trece pragul vrea altceva de la ei și de la instituția lor. Angajații BM, prin Ziua FedEx@Hasdeu, deprind un nou mod de a vedea lucrurile

din jur, un altfel mod de a gândi, de a aborda realitatea și de a acționa în acest reality show. Experimentul FedEx i-a provocat să regândească modul în care își desfășoară activitatea. O astfel de formă de colectare a ideilor ridică ștacheta. Poate pentru unele filiale aceasta a fost prea ridicată – au prezentat 12 biblioteci din 30 (de aici și teama pe care am evidențiat-o ca pe o componentă a primei ediții FedEx).

Impact: ne-am convins că BM nu este un loc în care oamenii așteaptă ca managerii de vârf să le spună ce să facă; ne-am convins că BM are destulă perspicacitate și creativitate de a-și reinventa activitatea; ne-am convins că timpul evaluării prin statistici a trecut și ne orientăm pe abilități și interacțiuni care ne permit să ieșim în evidență. Ziua FedEx, după cum s-au exprimat participanții la prezentări, a fost epuizantă, dar a meritat, a fost – ca experiență și produs – valoroasă. FedEx pune în lumină echipa și limpezește ideile... O zi FedEx reprezintă șansa de a crea ceva, de a oferi ceva, de a face ceva ce contează pentru bibliotecă.

### Referințe bibliografice

1. HAMEL, Gary; BREEN, Bill. *Viitorul managementului*. București: Publica, 2010. 338 p.
2. KULIKOVSKI, Lidia. *Biblioteci versus inovații*. În: BiblioPolis. 2009, 1, 29, 33-36.
3. KULIKOVSKI, Lidia. *Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar: introspecție teoretică*. În: Bibliotheca septentrionalis, 2011, 2 (37), 127-129.
4. KULIKOVSKI, Lidia. *Inovația în management – responsabilitatea managerilor. Provocări, gânduri și îndemnuri*. În: BiblioPolis. 2011, 4, 41, 9-16.
5. SHARMA, Robin. *Ritualul creativității și al inovației*. În: Atinge măiestria în leadership cu călugărul care și-a vândut „Ferrari”-ul: cele opt ritualuri ale liderilor vizionari. București: Vidia, 2010, pp. 251-269.